

මි නිසාව වැළඳෙන සෛමප්‍රතිශ්‍යා රෝගය මිනිස් ඉතිහාසය තරම් ම දිග ඉතිහාසයක් ඇති දෙයකි. සෛමප්‍රතිශ්‍යාව සමගම එන කැස්ස එහි අතුරු වලයකි. මෙම රෝග දෙක නිසාම රටකට අහිමිවන ශ්‍රම සම්පත සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකි. බ්‍රිතාන්‍යය තුළ පමණක් වසරකට අහිමිවන මිනිස් සම්පතේ වටිනාකම පවුම් මිලියන 1300 පමණ වෙයි. එම රෝගය පාලනය කිරීමට සහ සුව කිරීමට යොදා ගන්න ඖෂධවල වටිනාකම පවුම් මිලියන 100 ක් පමණ වෙයි.

බේහෝක් නැති රෝගයක්

ආචාර්ය උපාලි ඇමි සේනානායක

සෛමප්‍රතිශ්‍යාවේ එක්රෝග ලක්ෂණයක් වන්නේ පළමුව නාසයත් ඊළඟට ශ්වසන නාල සහ පෙණහලුන් දියරයකින් නෙම් යාමයි. මෙහිදී වාතයේ ඇති සෛමප්‍රතිශ්‍යා රෝග බීජ නාසය හෝ මුඛය තුළින් ශ්වසන පද්ධතියට ඇතුළු වෙයි. එය වැඩෙන අවදිය පසුවන්නේ උගුර ආශ්‍රිත ශ්වසන නාලය තුළයි.

ඖෂධ නිපදවන ශිල්පීය ක්‍රම කොතරම් දියුණු වුවද සෛමප්‍රතිශ්‍යාව නිව්ටාවට සුවකළ හැකි ඖෂධයක් නිපදවීමට මිනිසා තවමත් අසමත් වී ඇත. ඊට හේතුව සෛමප්‍රතිශ්‍යාව ඇතිවන්නේ වෛරසයක් නිසාය. වෛරස් රෝග ඖෂධ මගින් පාලනය කළ හැකි නමුත් සුව කළ නොහැක. හැගය යන තේරුම් ඇති රධිතෝ වෛරසය සෛමප්‍රතිශ්‍යාවට හේතුවෙයි. එම වෛරස වර්ග රාශියක් තිබීම රෝගය සුව කිරීම සංකීර්ණ වෙයි. මක්නිසාද යත් විවිධ හැඩයන් ගත් වෛරස විනාශ කිරීමට එකම ප්‍රතිදේහ වර්ගයකට කළ නොහැකි වීමයි. බාල කාලයේදී මෙන් නොව මිනිසා මහලුවත්ම සෛමප්‍රතිශ්‍යාව වැළඳෙන වාර ගණන අඩුවෙයි. පර්යේෂකයින් පෙන්වා දෙන්නේ, සෛමප්‍රතිශ්‍යාව වැළඳෙන සෑම වාරයක් පාසාම, එම

වෛරස වර්ගයට අනුරූප ප්‍රතිදේහ ගර්ථය තුළ සෑදෙයි. එවිට එබඳු වෛරසයක් ගර්ථයට ඇතුළු වුවහොත් ඊට අනුරූප ප්‍රතිදේහ විසින් වෛරසය විනාශ කරනු ලබයි. අප මෙම ලිපියෙන් වඩාත් අවධානය යොමු කරන්නේ සෛමප්‍රතිශ්‍යා රෝගයක් සමග වන කැස්ස පිළිබඳවය. සෛමප්‍රතිශ්‍යාවේ එක්රෝග ලක්ෂණයක් වන්නේ පළමුව නාසයත් ඊළඟට ශ්වසන නාල සහ පෙණහලුන් දියරයකින් නෙම් යාමයි. මෙහිදී වාතයේ ඇති සෛමප්‍රතිශ්‍යා රෝග බීජ නාසය හෝ මුඛය තුළින් ශ්වසන පද්ධතියට ඇතුළු වෙයි. එය වැඩෙන අවදිය පසුවන්නේ උගුර ආශ්‍රිත ශ්වසන නාලය තුළයි. සෛමප්‍රතිශ්‍යාවක් වැළඳුණ සේයාවක් ලෙස හැඟී යන්නේ උගුර කසන රෝග ලක්ෂණ පහළ වූ විටය. එම රෝග බීජ නිසා ඇතිවන උද්දීපනය නිසා

උගුර කැසීම ඇති වෙයි. උණුවනුරෙන්, ලුණු වතුරෙන් හෝ වෙනත් ඖෂධ දියරයකින් උගුර සේදීමට උපදෙස් දෙන්නේ එම රෝග බීජ විනාශ කිරීමට සහ උද්දීපනය වළක්වාලීමටයි. සොටු දියරය ගැලීම සෞඛ්‍යමය ගැටලුවකි. තමාට පමණක් නොව සමාජයෙන් කොත් කිරීමට ද හේතු වෙයි. නාසයෙන් ගලන දියරය පාලනය කිරීමට දේශීය මෙන් විදේශීය ඖෂධ ගණනාවක්ම පාවිච්චි කෙරේ. ඉගුරු කොත්තමල්ලි, පස්පංගුව, දේශීය ඖෂධවලින් වැදගත් තැනක් ගැනේ. ඉගුරුවල ඇති ජීන්ජර්බේරින් නම් රසායනයන්, ජීන්ජරෝල් නම් කට දත රසායනයන් ක්‍රියාකාරී රසායන වෙයි. සෛම දියරය ඉවත් කිරීමටත්, පාලනය කිරීමටත් මේවා උදව් වෙයි. කොත්තමල්ලිවල අඩංගු ලිනලෝල් නම් වාෂ්පශීලී රසායන

ද්‍රව්‍යය ශ්වසන නාල ප්‍රසාරණය කර හුස්ම ගැනීම පහසු කරයි. පස්පංගුවේ ඇති ඉහරු, තිප්පිලි, කොත්තමල්ලි, පත්පාඩගමි. කටු-වැල්බටු යනාදිය සතු රසායන ද්‍රව්‍ය සෛමප්‍රතිශ්‍යා රෝග ලක්ෂණ පාලනය කිරීමට සමත් අත්දැකූ ප්‍රතිකාර වෙයි. වත්මන් ජීවන රටාවට උචිත පරිදි මේවා සතු ඖෂධ වර්ග නිස්සාරණය කර, පෙනී, කුඩු හෝ දියර වශයෙන් ද වෙළෙඳපොළේ ඇත. ඉංග්‍රීසි ඖෂධ අතර ජනප්‍රියම ඖෂධ වර්ග තුනක් පමණ ඇත. මේවායින් පිරිටන් අසාන්මික රෝග ලක්ෂණයක් වන සොටු දියර ගැලීම පාලනය කිරීමට සමත් වෙයි. පැරසිටමෝල්, ඇස්පිරින්, ඩීස්ප්‍රින් අතින් ජනප්‍රිය ඖෂධ වෙයි. මීට අමතරව, වෛද්‍ය වට්ටෝරුවක් නොමැතිව ඖෂධ ශාලාවකින් මිලදී ගත හැකි ඖෂධ ගණනාවක් ද වෙයි.

සෙමිප්‍රතිශ්‍යාවේ අතුරු ඵල දෙකක් වෙයි. නදින් කිඹුහුන් යාම සහ කැස්ස ඒ අතුරු ඵල දෙක වෙයි. ශ්වාස නාල ඇඟිලුන්ට එම බාධකය ඉවත් කිරීමට කිඹුහුමක් ඇති වෙයි. තාසයෙන් පිටවන වාත ධාරාවේ වේගය ඇතැම් විට පැයට කිලෝමීටර් 45 ක් ඉක්මවයි. නිතරම කිඹුහුන් යන්නේ නම් ශ්වසන පද්ධතිය, කාල ආදිය ඉදිමි මහත් වේදනාවක් ඇති වෙයි ඇත්ත වශයෙන් පත්පාඩගම්වල ඇති රසායන ද්‍රව්‍යන්, වෙනිවැල් ගැටවල ඇති බර්බරින් නම් රසායන ද්‍රව්‍යයන් මෙම ඉදිමිමේ වේදනාවට සහනයක් ගෙන දීමට සමත් වෙයි. වැල්මිවල ඇති ග්ලයිසරයිඩ් නම් රසායන ද්‍රව්‍යය උගුරේ සෙම ඉවත් කර සහනයක් ලබා දෙයි.

සෙම සහ වි විසලීම සමඟම කැස්ස ඇති වෙයි. කැස්ස ඇතිවන්නේ මොළයේ මධ්‍යස්ථාන සහ උරය, උදරය වෙන් කරන මහා ප්‍රාචීරය ඒකාබද්ධව සිදු වෙන ක්‍රියාවකි. මෙහි නියම ක්‍රියාවලිය ජීව විද්‍යාඥයින් හරියටම තේරුම් ගත නැතත්, පහත සඳහන් ක්‍රියාවලිය පැහැදිලි කර ඇත.

මොළයේ යටි කොටසේ මෙඩියුලා නම් කොටසක් වෙයි. හදවතේ ගැස්ම, හුස්ම ගැනීම සහ රුධිර ධමනිවල විශ්කම්භය ආදිය එමගින් පාලනය වෙයි. එහි සිට එන විද්යුත් සංඥා නම් ස්නායු කෙඳි දෙකක් මගින් මහා ප්‍රාචීරයට සම්බන්ධ වෙයි. ලැබෙන සංඥා ක්‍රමවත් වන විට එය ක්‍රමානුකූලව හැකිලීම සහ දිග හැරීම සිදුවෙයි. එම සංඥා අක්‍රමවත් වූ විට එම ප්‍රාචීරයේ හැකිලීම සහ දිග හැරීම අක්‍රමවත් වෙයි. ඉක්කාව යනු එකවරම හුස්ම ඉහලට ඇදීමකි. ප්‍රාචීරය එකවර හැකිලීම නිසා ඇතිවන රික්තකය තැනී කිරීමට එසේ පාලනයකින් තොරව 'හික්' යනුවෙන් තාසය හෝ මුඛය හරහා පෙණහලුවලට වාතය ඇදී එයි. කැස්ස යනු ඉක්කාවට ප්‍රතිවිරුද්ධ ක්‍රියාවකි.

ප්‍රාචීරය සහ උදර මාංශ පේශී එකවර තෙරපීම නිසා වේගයෙන් තාසයෙන් සහ කටින් වාතය පිට වෙයි. මෙය ශ්වාසනාලුවල අවහිර වී ඇති ඝන සෙමි කැටි ඉවත්කිරීමට ගන්නා උපක්‍රමයකි. ඇතැම්විට

ශ්වාසනාලය විසලී ගියවිටද කැස්ස ඇති වෙයි. මෙය උගුර විසලී ගිය විටද ඇති වෙයි. ඉක්කාවට වඩා කැස්ස හානිදායකය. කහිත හැම වතාවක් පාසාම පෙණහලුවල ඇති කුඩා ගැට හෙවත් ගර්ත පුපුරා යයි. අප විසින් ශ්වසනය කරන විට, වාතයේ ඇති ඔක්සිජන්, රුධිරයේ රක්තාණු උරාගන්නේ මෙම ගර්ත හරහාය. ගර්ත රාශියක් පුපුරා යයි නම්, පෙණහැල්ලේ කාර්යක්ෂම බව අඩුවී ඇදුම රෝගය ඇති වෙයි.

කැස්ස පාලනය කිරීමේදී බොහෝ ඖෂධ කරන්නේ කහිත වාර ගණන

නිකුත් කරන මොළයේ මෙඩියුලා කොටස නිශ්ශබ්ද කිරීම එහි ප්‍රධාන කාර්යයයි. බෙහෙත්වලට අමතරව විසලී කැස්ස පාලනය කරන වෙනත් උපක්‍රම ද ඇත.

උණු මී පැණි ලෙමන් හෝ දෙහි යුෂ සමඟ මිශ්‍රකර ටික ටික කොලාගුම එක් උපක්‍රමයකි. වැල්මි කැබැල්ලක් විකමින් එහි කෙළ ගිලීම තවත් උපක්‍රමයකි. සීනි හෝ සුකිරි ටිකක් දිව මත තබා එය දියවුන කෙළ ගිලීමද විසලී කැස්සට හොඳ ප්‍රතිකාර ක්‍රමයකි. උගුර තෙත්ව තබා ගැනීම මෙහි උපක්‍රමය වෙයි.

සෙම සහ වි විසලීම සමඟම කැස්ස ඇති වෙයි. කැස්ස ඇතිවන්නේ මොළයේ මධ්‍යස්ථාන සහ උරය, උදරය වෙන් කරන මහා ප්‍රාචීරය ඒකාබද්ධව සිදු වෙන ක්‍රියාවකි. මෙහි නියම ක්‍රියාවලිය ජීව විද්‍යාඥයින් හරියටම තේරුම් ගත නැතත්, පහත සඳහන් ක්‍රියාවලිය පැහැදිලි කර ඇත. මොළයේ යටි කොටසේ මෙඩියුලා නම් කොටසක් වෙයි. හදවතේ ගැස්ම, හුස්ම ගැනීම සහ රුධිර ධමනිවල විශ්කම්භය ආදිය එමගින් පාලනය වෙයි. එහි සිට එන විද්යුත් සංඥා නම් ස්නායු කෙඳි දෙකක් මගින් මහා ප්‍රාචීරයට සම්බන්ධ වෙයි.

අඩු කිරීමය. දේශීය වෙදකමේ ප්‍රසිද්ධ කටුවැල්බටුවල සොලසොඩින් නම් රසායන ද්‍රව්‍යයක් ඇත. එය මොළයේ මධ්‍යස්ථානවලට ක්‍රියා කර කහිත වාරගණන අඩු කරයි. තිබ්බොටු වලින් මෙබඳුම ගනිගුණ ඇත.

ඉංග්‍රීසි වෙදකම අනුව කැස්ස පාලනය කිරීමට යොදා ගන්නේ අබ්බොපදනම් රසායන ද්‍රව්‍ය වෙයි. මෙහි ප්‍රධාන රසායන ද්‍රව්‍ය දෙකක් වෙයි. ඩෙක්ස්ට්‍රෝ මෙනොපාන් සහ කෝඩේන් එම රසායන ද්‍රව්‍ය දෙක වෙයි. පසුව සඳහන් කෝඩේන් වඩාත් ජනප්‍රිය වෙයි. එයට ඇබ්බැහිවීමක් සිදු නොවෙයි. අතුරු ප්‍රතිඵල නොමැත. කහිත වාර ගණන ඉතා සාර්ථකව අඩු කරයි. කැස්සට හේතුවන ස්නායු සංඥා

කහිත විට සෙම නොකැඩී හදවත නිබිම කැස්ස නව නවත් උග්‍ර කරන ක්‍රමයකි. මේ නිසා සෙම කඩා පිට කරන ඖෂධ යෙදීම හිතකරය.

දේශීය අයුර්වේදයේ මේ සඳහා යොදාගන්නා ආධිතෝඩි පැලුටි පස්-පංගුව සෙම කඩා ඉවත් කරන ප්‍රබල ඖෂධයකි. එවිට නොකන යන තේරුම ඇති ආධිතෝඩි කොළයේ වැසසින් නම් ප්‍රබල රසායන ද්‍රව්‍යයක් ඇත. එය ඇල්කලොයිඩ් වර්ගයට අයත් රසායනයකි. සෙම දියකර කැස්ස සමඟ ඉවත් කිරීමට වැසසින් උදව් වෙයි. මෙම ඖෂධය ක්‍රම කීපයකින් නිපදවා ඇත. කොළ නම්බා එම දියරයට තවත් ඖෂධ එකතුකර පානයට ගැනීම එක් ක්‍රමයකි. තද සීනි දියරයක හෝ මී පැණි, දියරයක

මිශ්‍රකර සිරප් එකක් ලෙස කල්තබා ගෙන අවශ්‍ය පරිදි හැන්දක් දෙකක් පානය කිරීම සෙම කඩා ඉවත් කිරීමට හොඳම ක්‍රමයකි. වාසනා සිරප් යන නමින් මෙය වෙළෙඳ පොළේ හැඳින්වෙයි. මෙබඳු බේතකට ඇබ්බැහි නොවීම වැදගත් ලක්ෂණයකි.

උගුරට සිසිලක් ගෙන දෙන මෙන්තෝල් අඩංගු ඖෂධ සහ ලොසින්ජර්ද කැස්සට හොඳ ප්‍රතිකාර ක්‍රමයකි. තාසය සොටු දියරයෙන් හිරවී ඇති විට එය දියකර හැරීමට තාසයට උරුණ ඖෂධ වර්ග ගණනාවක්ම වෙළෙඳ පොළේ ඇත. මේවා අතර මෙන්තෝල්, යුකැලිප්ටස් තෙල් අඩංගු හිරවූ තාසය පාදනන ගන්නා නිෂ්පාදන වැඩි වශයෙන් ඇත. සෙම වලට අමතරව තාසය අවහිර කරන තවත් හේතුවක් ද ඇත. එනම් රුධිර නාල ඉදිමීමයි. නිතර නිතර සොටු දියරය සුරන අයට මෙම රුධිරනාල ඉදිමීම සිදුවන නිසා එය වැළැක්වීමට නම් තදින් සොටුදියරය පිඹ ඉවත් කිරීම නුසුදුසු බව වෛද්‍ය මතයයි. උගුර සහ කන සම්බන්ධ කරන එවුස්ටිය නාලය තුළට සොටු දියරය ගලා ගියොත් කන තුළ ආසාදන සෑදීමට ඉඩ ඇත. කැස්ස සමනය කිරීමටත්, සොටු දියර පාලනය කිරීමට උණු යමක් නිතර නිතර පානය කිරීම සුදුසු බව වෛද්‍යවරු පෙන්වා දෙති. මීට අමතරව තහසින් කටින් සැරදමන තුනපහ යෙදූ හොඳින් සමග ආහාර ගැනීමද තවත් තිර්දේශිත ක්‍රමයකි.

ශ්වසන පද්ධතියේ හිරවූ විසලී සෙම ඉවත් කිරීමට තවත් උපක්‍රමයක් වන්නේ, මෙන්තෝල්, දෙහි කොළ ආදී වාෂ්ප ශීල තෙල් අඩංගු ද්‍රව්‍ය තම්බා එම වාෂ්ප හුස්ම ගැනීමට සැලැස්වීමයි. මෙහිදී හිස යම් රෙද්දකින් ආවරණය කර ඉරිමෙන් වඩාත් ප්‍රතිඵලදායකය. මෙම ක්‍රියාවලියේදී වාෂ්පවල තාපය නිසා රෝගකාරක රෝග බීජද විශාල වශයෙන් විනාශවන බව පෙනේ. මෙම වාෂ්ප ප්‍රතිකර්ම ක්‍රමය වරු කීපයක් කිරීම ඉතාමත් ගුණදායක බව පිලිගෙන ඇත. අහිතකර, අනවශ්‍ය බාහිර ඖෂධ වර්ග ගර්ජරයට ඇතුළු වී ඇති කරන අතුරු ප්‍රතිඵල වලින් මිදීමට ඇති හොඳම ක්‍රමය වාෂ්ප ප්‍රතිකර්ම ක්‍රමයයි. □